

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in soboto
 11. uri predpoldne ter stane z izrednimi prilagami
 s »Kazipotom« ob novem letu vred po pošti pre-
 miana ali v Gorici na dom pošiljana:
 vse leto 13 K 20 h, ali gl. 0-60
 pol leta 6 » 60 » » 3-30
 četrt leta 3 » 40 » » 1-70
 Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnistvo v Gosposki ulici
 št. 7. v Gorici v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček
 vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah
 pa od 8. do 12. ure. Na naročila brez doposlane na-
 ročnine se ne oziramo.

Ogledi in poslanice se računajo po peti vrstah če
 tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka
 vrsta. Večkrat po dogodbi. — Večje črke po prostora
 — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta
 — Za oblike in vsebine oglasov odklanjamo vsako od-
 govornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavric.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst.
 Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12.
 dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in
 praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravnistvo se
 nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadst. na levo v
 tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.
 Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne
 spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le
 upravnistvu.

»PRIMOREC«

izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vse
 leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v
 naši knjigarni, v tobakarni Schwarz v Šolski ulici,
 Jellersitz v Nunski ulici in v Korenski ulici št. 22;
 — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della
 Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Interpelacije

državnega poslanca Osk. Gabrščka.

II.

Brezobzirno postopanje
 razlastitvenega komisarja
 dr. Bressana.

Pri komisijah za razlastitev zem-
 ljišča in določanja škode v Baški do-
 lini in dalje v teku železniške črte proti
 Trstu se obnaša pri tem stalno uposleni
 uradnik dr. Bressana nasproti strankam,
 zlasti nasproti cenilec, na tak način,
 da se opravičeno sumi o njega smislu
 za pravico kot sodnijskega uradnika in
 o nepristranosti kot poštenjaka.

Na pritožbe strank se v največ slu-
 čajih ne jemlje ozira; izjave zapriseže-
 nih cenilcev se upoštevajo — z višjega
 stališča — z nekim zaničevanjem; da
 celo terorizuje se cenilce — pri tem na-
 vajam nastop pri razlastitveni komisiji
 za preložitve državne ceste iz Bače v
 Sv. Lucijo, tako da kar naravnost iz-
 javljajo, da jih ni potreba klicati, ako
 se jim ne varuje prostosti v izvrševanju
 svoje dolžnosti kot zapriseženi cenileci.

Način takega postopanja je proti
 doložitvi c. kr. uradnika; ali izvira to
 iz sovraštva do domačega prebivalstva
 ali po iz hrepenenja po avanziranju in
 vrhutega pa kakem redu.

Prebivalstvo pa čuti le posledice
 takega postopanja, katero pomaga naj-
 manj utrjevati zaupanje v naše oblasti,
 na kar pa bi se moralo posebno ozirati
 v bližini drugobarvnih mejnih kolov.

Javen škandal je to, da se uradnik,
 uslužbenec države, torej davkoplačeval-
 cev, obnaša na tako zaničevalen način
 pri izvrševanju svojih uradnih poslov.

Na podlagi teh dejstev vprašajo
 podpisani Njegovo Ekscelenco, vodi-
 telja pravosodnega ministerstva:

1. Ali so ti dogodki znani Njegovi
 Ekscelenci?

2. Kaj namerava storiti Njegova
 Ekscelenca v pomirjenje javnega mne-
 nja in vršenje pravice, da se popravi
 storjena krivica ter se prepreči ponav-
 ljanje takih slučajev, kakor so opisani?
 (Poleg Gabrščka je podpisanih še
 14 drugih poslancev.)

III.

Preložitve občinskih poti pri
 Hudjužni in Klavžah ter
 nevarnost za Baško okrajno cesto.

Pri sedanjem kolodvoru v Hudi-
 južni, kilometer 39.8 do 40.4, je vodila
 ravna pot, pristopna vsem posestnikom,
 ki so imeli tam okoli njive, polja, go-
 zdove senožeti, in sicer v kraju Žva-
 nje do Žvenklove grape, po kateri se
 je izvozilo z omenjenih parcel vse polj-
 ske pridelke. Pri komisijskem obhodu
 16 oziroma 22. decembra 1903. se je
 omenilo interesovanim posestnikom, da
 pride obstoječa pot iz rabe, ob enem
 pa se jim je zagotovilo, da se jim na-
 pravi nova prav tako ravna pot.

Da se to dokaže, za to ne manjka prič.
 Ali namesto ravne hočejo, tako se nam
 zdi, napraviti strmo in nevarno pot nad
 kolodvorom, tako da se otežkoči oprav-
 ljanje poljskih del ter bo s tem celemu
 kraju Hudajužna prizadjana velika
 škoda.

Na tak način je bila pokvarjena
 tudi pot iz Cerkna v Hudojužno pri iz-
 hodu tunela št. 2.

Občinski zastop v Grahovem se je
 tudi pritožil, da se zasiplje struga Bače
 pri tunelu v Hudjužni, kar daje drugi
 tok hudourniku, in vsled česar priha-
 jajo v nevarnost hiše v Hudjužni; ali
 te opravičene pritožbe, kakor se nam
 zdi, ni nikdo poslušal.

Ko je prišel občinski zastopnik iz
 Hudejužne, Mihael Debelak, v izvrše-

vanju svojega uradnega posla, k tamkaj-
 šnjemu gradbenemu komisarju g. San-
 dru, da mu izroči sodnijsko vabilo k
 poravnavi glede ureditve zadeve o pre-
 ložitvi omenjene občinske poti pri tam-
 kajšnjem kolodvoru, ga je odgnal na
 surov način, in pretilo se mu je, da ga
 postavijo pred vrata.

Radí tega postopanja ostrmeli ob-
 činski zastopnik omeni, da je prišel v izvr-
 ševanju svoje dolžnosti kot uradna oseba,
 da varuje in zastopa pravice občanov.

Na to se mu je neki odgovorilo:
 »mene ne brigajo nič Vaše pritožbe,
 občinsko pot pa preložim tako in nič
 drugače.«

V pojasnilo vsega se mora še po-
 vdariti, da se je reklo že poprej občini
 Hudajužna: »Ako hočete prispevati 1000
 gl., naredimo ravno pot.«

Nezaslišano je ali bridka resnica,
 da se prebivalstvo, ko se trudi doseči
 izpolnitev svojih opravičenih želj ter
 postavno utemeljenih zahtev, s samo-
 voljnostjo enega uradnika stiska in iz-
 ziva.

Abo pa se izrazi na kak način pri-
 prosteje ta ali oni iz obupa, da bo
 oškodovan v svoji posesti in pravici,
 tedaj pa kažejo na neuljudno obnašanje
 prebivalstva, da bi tako odvrnili javno
 pozornost od surovosti nekaterih funk-
 cijonarjev.

Še je čas ukreniti kaj, da se ob-
 varuje občino Hudajužna preteče škode
 ter prihrani prebivalstvu pravne troške.

S tem je v zvezi tudi preložitve
 občinske poti s Ponikev proti mestu
 pred kolodvorom v Klavžah, ki je de-
 loma čisto razdejana vsled usada, na-
 stalega vsled neprevide ne zarez, kakor
 tudi poprava ceste 9 posestnikov iz
 Podmelca, ki vodi na privatna zemlji-
 šča. Dočim je bilo prej delo na zemlji-
 ških in spravljanje poljskih pridelkov
 relativno lahko, se zgodi z namerava-

nimi novimi komunikacijami prizadetim
 posestnikom velika škoda vsled otežko-
 čenja v gospodarstvu.

Na pritožbo občinskega zastopa v
 Tolminu z dne 29. jul. 1905. št. 1060 do
 c. kr. železniškega gradbenega vodstva
 v Gorici je prišlo z dopisom 14. avg.
 1905. št. 7726 sporočilo, da se ta prelo-
 žitev ne izvrši, ker se občinski zastop
 v Ponikvah temu protivi, ampak da se
 kar najhitreje mogoče vsled usada de-
 loma pokončana pot popravi.

Ko skončajo tožbo, poizve razla-
 stitveni komisar troške, nastale posa-
 meznim posestnikom iz tega, da so bili
 ovirani v gospodarstvu, in potem se
 odmerijo zneski za odškodnino.

Na ta način se hoče s polovično
 odredbo odpraviti neprilichnost, ki pro-
 vzroči občini Ponikve veliko škodo, ne
 glede na to, da se niti ozirali niso na
 pritožbo devetih posestnikov radi poti,
 ki vodi na njihovo privatno last.

Dočim se jim je zdelo umestno tri-
 krat prirediti z nova pot na dovozni
 rampi h kolodvoru v Klavžah ter se
 niso nič bali denar skozi okno metati,
 nočejo tam, kjer so »de jure« obvezani,
 vsled železniške gradnje potrebno pre-
 ložitve občinskih in privatnih poti iz-
 vesti, ugoditi opravičenim zahtevam,
 ter se hoče stiskati vsled gradnje že-
 leznice že tako ali tako oškodovane po-
 sestnike.

Pravična odstranitev takih nepri-
 lik je potrebna hitro in neobhodno.

Podpisani pa ne opozarjajo c. kr.
 železniškega ministerstva samo na te
 razmere, marveč tudi na nevarnost, ki
 preti vsled železniške gradnje okrajni
 cesti v Baški dolini.

Tako je bil na cesti pri kilometru
 27 vsled kopanja v Kacenbahu pred pe-
 timi leti za vodovod podkopan podporni
 zid pod mostom v dolžini 50 m ter se
 utegne podreti.

— 63 —

Grof Monte Cristo.

Alphonse Alexandre Dumas.

(Dalje.)

»Tekom jednega meseca je hudobni otrok, ki ni več ve-
 del, česa vsega naj si želi, mislil samo na to, kako bi dobil v
 svoje roke opico. To nesrečno željo mu je vzbudil skoro gotovo
 glumač, ki je prišel skozi Rogliano in kazal več takih življij,
 katerih umetnosti so delale dečku izvanredno veselje.

»V naših gozdovih ni opic, zlasti ne privezanih na dre-
 vesa, kakor trdiš ti, da si našel to,« sem mu rekel. »Priznaj mi
 torej, na kakšen način si dobil to opico!«

»Benedetto je vstrajal pri svoji trditvi ter jo podpiral z
 naštevanjem okoliščin, ki so delale njegovi iznajdljivosti večjo
 čast kakor pa njegovi resnicoljubnosti. Razjezil sem se, on se
 je smejal; pretil sem mu, on je stopil dva koraka nazaj.

»Ne smeš me tepsti,« mi je rekel, »ti nimaš pravice do
 tega, ker nisi moj oče.«

»Nikdar ni bilo mogoče izvedeti, kdo mu je izdal to uso-
 depolno skrivnost, ki sva mu jo midva srivala tako skrbno;
 naj bode s to stvarjo kakor hoče, a ta odgovor, ki je popol-
 noma razkril vso dečkovo dušo, me je skoro prestrašil; moja
 dvignena roka je omahnila, ne da bi zadela krivca. Otrok je
 triumfiral, in ta zmaga je napravila dečka tako drznega, da
 je porabil izza onega trenutka ves denar Assuntin, katere lju-
 bezen do njega je bila videti tem večja, čim manj je je bil
 vreden, v to, da so se mu izpolnile želje, ki jih ona ni znala
 zatirati, in za neumnosti, katerih si ni upala preprečiti. Česem
 bil v Rogljanu jaz, je za silo šlo; kakor hitro pa sem jaz
 zapustil hišo, se je napravil Benedetto za gospodarja, in vse
 je šlo slabo. Ko je bil star komaj trinajst let, si je izbral
 najdrznnejše in najslabejše subjekte iz Bastie in iz Corta za

svoje ljudi, in že je svarila Assunta in mene justica zaradi ne-
 katerih njegovih budalosti, ki so pa zaslužile hujše ime.

»Bil sem ves razočaran in preplašen; vsako poizvedovanje
 bi bilo imelo lahko nevarne posledice; baš tedaj sem moral za-
 pustiti Korziko zaradi nekega važnega podjetja za več časa, in
 ker sem slutil nesrečo, sem sklenil vzeti Benedetta s seboj.
 Upal sem, da bode delavno in zmerno življenje tihotapev,
 združeno s strogo disciplino na krovu, ta značaj, ki je bil že
 tako blizu pogube, izpreobrnilo k dobremu, če ni že prepozno.
 »Vzel sem torej Benedetta na stran in mu stavl predlog,
 naj me spremlja; obljubil sem mu pri tem vse mogoče, kar se
 more zdeti mikavno dvanaestletnemu dečku.

»Dal mi je dogovoriti in se nato glasno zasmejal.

»Ali si blazen, stric?« mi je rekel. Tako me je imeno-
 val, kadar je bil dobre volje. »Jaz naj bi zamenjal življenje,
 katero živim jaz, z življenjem, katero živiš ti? Svojo krasno
 brezdelico naj bi zamenjal s strašnim delom, katero si si na-
 tovoril ti? Po noči naj bi se izpostavljaval mrazu, podnevi vro-
 čini? Vedno naj bi se skrival, ali se dal ustreliti, če bi se po-
 kazal, in vse to, da bi si pridobil nekoliko denarja? Denarja,
 katerega imam toliko, kolikor ga potrebujem? Mati Assunta mi
 ga da toliko, kolikor ga zahtevam od nje. Vidiš torej, da bi
 bil tepec, če bi sprejel predlog, katerega mi staviš.«

»Vsled teh besed in te drznosti sem bil čisto potr in
 top. Benedetto se je vrnil igrat k svojim tovarišem, in od
 daleč sem videl, kako se norčuje iz mene.«

»Krasen otrok!« zamrmra Monte Cristo.

»O, če bi bil moj,« odvrne Bertuccio, »če bi bil moj sin
 ali vsaj moj stričnik, bi ga bil že spravil nazaj na pravo pot,
 kajti zavest, da ima človek pravico,« do česa, daje moč. Toda
 misel, da bi tepel otroka, kateremu sem umoril očeta, mi je
 ohromila roke. Dal sem svoji svakinji, ki se je v najinih po-
 svetovanjih glede nesrečnega vselej potegnila zanj, vse mogoče
 dobre nasvete in ji povedal kraj, kamor naj spravi najin mali
 zaklad. Sicer pa je bil moj sklep gotov. Benedetto je znal čisto

dobro pisati, čitati in računati, kajti če je imel slučajno kak
 dan veselje do dela, se je navel v jednem dnevu več kakor
 drugi v jednem tednu. Moj namen je bil torej, spraviti ga, ne
 da bi mu povedal to naprej, za tajnika na kako ladjo, ki ima
 nastopiti dolgo potovanje, ga dati neko jutro vzeti na roke, od-
 nesti na ladjo in ga čisto posebno priporočiti kapitanu, tako
 da bi bil čisto odvisen od njega in bi mogel računati na pri-
 jaznost in kako povišanje samo v slučaju, če se bode pošteno
 vedel. Ko sem napravil ta načrt, sem odpotoval na Fran-
 cosko.

»Vsa naša podjetja so se imela vršiti to pot v lionskem
 zalivu in so postajala vsako leto težja, kajti živeli smo v letu
 1829. Mir je vladal povsodi in obrežje je bilo zastraženo toč-
 nejše in strožje kakor kdaj prej. Ker se je pričel sejati v
 Beaucaireu, je bila pazljivost za trenotek še podvojena.

»V pričetku se je vršilo naše podjetje brez ovir; toda
 bodisi, da smo vsled tega, ker nam je šlo vse po sreči, postali
 neprevidni, bodisi, da smo bili izdani, kratko, nekega popoldne,
 ko smo se zbrali proti peti uri k mali južini, priteče naenkrat
 naš mali dečko ves zasopen in nam javi, da je videl oddalek
 carinskih stražnikov, ki se nam bliža. To ni bilo nič čudnega, kajti
 ta čas so bili bregovi in vode Rhône zastraženi neprestano; a
 deček nam pove, da je opazil pri tem oddelku čisto posebne
 priprave in jasne namene zoper nas. Isti hip smo vsi na no-
 gah, toda prepozno: naša barka, ki je bila očitno predmet
 zasledovanja, je bila obkoljena. Med carinskimi stražniki sem
 opazil nekaj orožnikov in, bojé se orožnikov prav tako kakor
 sem bil predzren, če sem imel pred seboj katerekoli druge ro-
 jake, odidem v spodnje prostore ter se splazim skozi strelna
 vrata v reko, kjer odplavam pod vodo in zadržujem sapo kar
 največ časa morem, da bi se ne izdal. Tako se mi posreči
 priplavati do jarka, ki so ga izkopali pred nedavnim časom, in
 veže reko s kanalom, ki vodi iz Beaucairea v Aigues Mortes,
 ne da bi me kdo opazil. Dospevši semkaj, sem bil rešen, kajti
 lahko sem sledil jarku, ne da bi me kdo videl, kar tudi storim,

Ko je okr. cestni nadzornik iz Podbrda opozoril na to nevarnost nekega g. inženirja, je ta odgovoril: »Jaz Vam ne morem pomagati.«

Vsled preložitve okrajne ceste pod kolodvorom v Podbrdu je izpran podporni zid na več krajih radi utesnitve struge.

Hudournik, ki dobiva vodo iz krajev z velikim in močnim deževjem, bo nevaren za celo občestje, ako se struga redno ne potlaka, in to še toliko bolj, ker se ga je stisnilo v kanal, ki je širok le 8 metrov.

Podcenjevali so moč njegovega toka in moč njegovega pritiska, ki je napravila pri povodnjah že obilo škode in nesreče, kar se je zgodilo tudi pri Hudijužni in zlasti pri kolodvoru v Grahovem. Tako na primer so napravili pri kilometru 25 podporni zid ob okrajni cesti s tako majhnimi kamni, ter še brez cementa, da ne more vzdržati niti prve povodnji.

Naravnost škandal je, s kakšnimi krparijami si hočejo pomagati.

Zopetni dokaz, kako solidno so postavili podporne zidove na preloženem delu okrajne ceste, imamo med kilometrom 23 in 24, kjer je že spran štiri ali pet metrov visoki podporni zid, ter se gotovo podre, ako se ga hitro ne podpre.

Sedaj nameravajo pri baraki »Rob« strugo v dolžini nad 100 m preložiti.

Opozarja se že sedaj na to, da treba poskrbeti za zavarovanje reke pri podpornih zidovih močne pilote in dober beton, ker drugače bi se ne moglo sprejeti za okrajno cesto nikake garancije.

Na sploh je potreba ob celem gojenju toku reke, napraviti na nekaterih krajih gradbe za varstvo brega, da se varuje okrajna cesta, kateri preti nevarnost vsled predrugačenja rečnega toka, provzročena po železniški gradnji.

Tudi bi ne bilo odveč, opomniti na to, da država ni investirala denarja le v železniški gradnji, marveč tudi v okrajni cesti po Baški dolini, katere ohranitev, kakor znano, ni le lokalne, marveč še mnogo večje važnosti.

Glede na vse to vprašajo podpisani:

1. Ali so Vaši Ekscelenci znani ti dogodki?

2. Ali je Njegova Ekscelenca pri volji poizvedeti o teh okoliščinah in slučajih ter poskrbeti, da se prepreči nepotrebno neprestano kratenje pravic prebivalstva?

(Gabršček, dr. Ivan Tavčar, dr. Kvekič, Vujatović-Sarov, Romanczuk, Choc, V. Klofáč, Fresl, dr. Baxa, Pihuljak, J. Černy, Bawinski, Sehnal, dr. Ferjančič, Plantan.)

Za slovensko vseučilišče.

Dr. Ivan Tavčar je govoril v poslanski zbornici tudi o slovenskem vseučilišču v debati o izjavi ministerskega predsednika, in sicer tako-le:

»Sicer sta pa v govoru gospoda ministerskega predsednika pred vsem dve mesti, ki vzbujata zanimanje Slovencev. To je mesto, kjer se je izrazil Njega ekscelenca o razširjenju obstoječih visokih šol, o ustanovitvi novih vseučilišč. Ni mi treba posebej omenjati, da je bilo to mesto ministerskega govora jako nejasno, jako kratko in jako zavito. Njega ekscelenca se je odkrito bal, da ne bi izrekel kake besede preveč, da ne bi naščuval strank med seboj, ki imajo v tej zbornici večjo moč kot svobodomiselná slovenska stranka. Vendar se je povzpел do izjave, koje smisel je ta, da se ne dādo nova vseučilišča drugače ustanavljati kot z zakonom. Ta princip, v slovenščino preveden, pomeni toliko, da imajo Slovenci vseučilišče le takrat pričakovati, če to »levni zakon prodre v tej visoki zbornici, da smejo torej le takrat računati na vseučilišče, kadar bi se to ustanovilo s privoljenjem Nemcev. Kakšno pa je to privoljenje Nemcev, smo imeli prilžnost videti pri nekem govoru poslanca Pommerja. In žalibog je — to se ne da tajiti — gospod ministerski predsednik glede slovenskega vseučilišča v svojem govoru, če se ga natančno pogleda, zavzel docela isto stališče kot gospod kolega Pommer v svojem ravno omenjenem govoru. Gospod kolega dr. Pommer pravi, da slovensko vseučilišče ne bo nikdar ustanovljeno, gospod ministerski predsednik pa pravi: Držali se bodemo vsega tega, kar smo obljubili. No, Slovincem gospod ministerski predsednik še nikoli nič obljubil ni in takih negativnih obljub se imajo navado avstrijske vlade napraviti Slovincem kar najtočneje držati. (Veselosť.) Gospoda moja! Ustanovitev slovenskega vseučilišča je čisto gotovo nekaj takšnega, kar bi bilo povsod drugod razumljivo samo od sebe, le v Avstriji je kaj takega neumevno. Toda v Avstriji zbujā to vprašanje najostrejšo opozicijo in v Avstriji je pričakovati, da se ta želja, ta življenska želja slovenskega naroda nikdar ne izpolni, če bi bila odvisna le od nemških strank. V tem oziru se je že toliko govorilo in toliko pisalo, da bi bilo popolnoma odveč, če bi se hotel spuščati v detajle. Konstatiram tukaj še enkrat mirno in razsodno, da je slovenski narod moral zahtevati ustanovitev vseučilišča, da naš narod mora to zahtevo vzdržati in da naš narod ne sme nikoli od te zahteve odstopiti. Ker smo samo stojna celota, ker smo samostojen narod, imamo pravico zahtevati višjo kulturo, in ta višja kultura, s katero je v zvezi tudi potrební napredek, se ne da doseči, če se ne da narodu vseučilišča.

Boj za slovensko vseučilišče ni torej nič drugega kot boj za kulturno vprašanje.

Take prepire, tako boje smo mogli opazovati v zgodovini že ponovno in navdaja nas le nada, da so se ti vedno tako končali, da so oni, ki so se zavzeli za kulturo, na posled vendar dospeli do zmage.

In zato se tudi danes tolažim, da dobi slovenski narod, naj si vlada nastopa še tako polovično in dvoumno, v doglednem času svoje vseučilišče, ker brez njega absolutno ne more več živeti. Kakor je potrebna ribi voda, tako je treba slovenskemu narodu tudi vseučilišča. (Pritrjevanje.) Zategadelj sem prepričan, da bo enkrat nastopil v Avstriji državnik, ki se bo ne oziraje se na vplive od spodaj ali od zgoraj z vso silo in energijo zavzel za to vseučilišče. Da pa baron Gautsch ni ta mož, to je umevno samo na sebi in smo o tem tudi popolnoma prepričani!

Ta naša zahteva pa je, gospoda moja, utemeljena tudi v zakonu. Naša ustava nam daja pravico do obstanka, ustava priznava slovenski narod in z ustavo samo je slovenskemu narodu zajamčena popolna ravnopravnost v narodu in šoli. Vseučilišče je pa cvet vseh šol, zato je naravnost smešno, ako nam tisti, ki so svoje dni takorekoč ustvarili te državne temeljne zakone, odrekaajo pravice, ki so jih sami določili v zakonu, namreč v § 19. —

Pri takšnih razmerah je torej docela več, da bi se spuščal v daljne podrobnosti.

„Krščansko-socialna zveza“ na Goriškem.

Dne 28. pr. m. se je vršil v Gorici shod, na kateri so prišli po večini le tisti znani duhovniki iz bližnje okolice, katere videvamo tako vsak četrtek v Gorici, kamor zahajajo več iz navade nego iz potrebe. Na tem shodu, ki je bil malo obiskan, dasi je mislil dr. Andrej Pavlica, da priletijo nanj duhovniki od vseh strani dežele, so se posvetovali »rodoljubi« (kakor pravi »Prim. list«) o tem: »kako oživiti tudi na Goriškem društveno življenje in kako priklopiti že obstoječa društva h »Kršč. socialni zvezi« v Ljubljani. — Dr. A. Pavlica je opisal zborovanje »Kršč. soc. zveze« v Mariboru, kjer so se »pritoževali«, da se na Primorskem za »Zvezo« malo ali nič ne stori. Razlagal je namen te »Zveze«, ki je ta: ustanovljati in vzdrževati nepolitična društva. V »Krščansko soc. zvezi« bodi združena vsa izobražena Slovenija — tako pobožno željo je izustil dr. Andrej. Obžaloval je tudi ginjen, da je bila letos udeležba v Mariboru od strani Primorcev jako pičila, ter da to ne sme biti več... »Če hočemo imeti ljudstvo na svoji strani, je moramo podučiti, izobraziti in vzgojiti. Liberalci širijo med narod mnenje, da smo mi tema. Če se ne bomo ganili, bodo nam narod odtujili. Pokažimo v dejanju, da nismo tema, ampak luč! Oprijeti se moramo vseh društev, ne samo izobraževalnih, podpornih, ampak tudi pevskih in telovadskih.« Tako je menil pobožni dr. Andrej Pavlica. — Nato

so imenovali za vse dekanate posebne odbore, v katerih so seveda sami nunci in le par prikljin. Ti dekanjski odbori imajo nalogo skrbeti, da se ustanovijo po vseh duhovnijah katoliška izobraževalna društva.

Pričakovati imamo torej, da se lotijo vsi oni nunci, ki ne morejo v miru živeti, ustanovljanja »izobraževalnih« društev. Pa ne le to, tudi že obstoječa društva hočejo spraviti pod kuto. Obeta se tako boj po društvi, klerikalci hočejo ali zatreti že obstoječa bralna in pevska društva, čitalnice itd., ali pa jih spraviti pod farovško komando. Vse, vse hočejo podjarmiti, in tudi po telovadskih društvih se kolče dr. Pavlici. Kaj misli ustanoviti Sokola na katoliški podlagi ali pa misli morda kandidirati za starost »Gor. Sokola«? Proti Sokolom je »Prim. List« še pred par leti povodom veselice v Mirnu nesramno hujskal, ter smešil rdeče srajce. Srčna želja tega ultramontanskega lista je bila, da bi nabili Sokole — sedaj pa pravi urednik dr. Pavlica, da se morajo klerikalci oprijeti tudi telovadnih društev. Ali ni jasno sedaj, da se klerikalci res potegujejo za to, da bi gospodovali po vseh društvih, ali ni jasno, da so na tak način začeli boj zlasti v Ljubljani proti »Sokolski Zvezi« ter ga tudi uspešno izbojevali? Faktum je, da ima Slovenija dandanašnji Sokole, ki dajejo duška svojim nesokolskim čustvom v umazanih predalih farovškega »Slovenca« — kar je velikanski škandal za Sokolstvo, katero se mora takih elementov otrestiti, ako hoče biti še Sokolstvo in ne karikatura! Dr. Pavlica pove včasih marsikaj okrito, in tako je nam tudi jasno razodel pravi namen tisto proslule »Kršč. soc. zveze«. Na »božjih potih« te »Zveze« hoče videti vsa društva zastopana — in tudi Sokoli naj bi se zbirali na takih društvih v večjo čast božjo!...

Pri nas na Goriškem imamo le malo društev za združbo to je »katoliških« društev. Kar jih je, so bila s težavo ustanovljena in se težko združujejo pokoncu; kar jih je, teh vseh se pa drži surovost, podivjanost, tolovajstvo. Surovost in podivjanost sta širila znana dva goreča mlada nunca po Kobaridu in Bovecu: ko sta odšla, sedaj je pa mir! Pač znamenje, da le politikujoči far razdvaja mirno ljudstvo ter ga zapeljuje na kriva pota sovraštva. V Mirnu in Kostanjevici pa je prišlo do takih pojavov podivjanosti in tolovajstva, da so jim sledile ječe, in katerih bi se morali sramovati klerikalci, ako bi imeli sploh še kaj sramu v sebi. Klerikalna stranka hoče sedaj ustanovljati taka »izobraževalna« društva po celi deželi, po vseh »duhovnijah« naj zavlada surovost in podivjanost, razpor, prepir in sovraštvo med občani, že obstoječa pa hoče tudi spreminiti, da bodo jednaka »katoliškim« — to je: jama razbojnikov.

Prepričani smo, da se klerikalcem ta nakana ne posreči v taki meri, kakor želijo, morda vendarle ustanovijo tuintam kako »izobraževalno« društvo ter napravijo prepir in provzročijo kako tolovajstvo v prizadeti občini. Radi tega apelujemo na društva, naj (Dalje v prilogi.)

in pridem srečno do kanala. Tega pota si nisem izbral slučajno in brez važnih vzrokov; pripovedoval sem že Ekscelenci o krčmarju iz Nimesa, ki nam je ustanovil ob cesti iz Bellegarde v Beaucuire majhno krčmo.

»Da,« pravi Monte Cristo, »spominjam se ga čisto dobro. Če se ne motim, je bil ta vrli mož celo vaš zaveznik?«

»Tako je,« odvrne Bertuccio, »toda poteklo je že pet ali šest let, odkar je prepustil to novo podjetje bivšemu marseilskemu krojaču, ki ni imel sreče v svoji stroki in jo je hotel iskati drugje. Samo ob sebi je razumljivo, da je prevzel tudi vse male pogodbe, sklenjene med nami in njegovim prednikom; k temu možu sem se torej hotel zateči.«

»In kako se je imenoval ta mož?« vpraša grof, ki ga je Bertucciova vest očitno pričela zanimati.

»Imenoval se je Gaspard Caderousse in oženjen je bil z žensko iz vasi Carbonte, katere nismo poznali pod nobenim drugim imenom kakor pod onim njene rojstne vasi. Uboga žena je imela že več let mrzlico, ki se tako pogosto polasti prebivalcev močvirnatih pokrajin, in je polagoma umirala. Mož je bil močan, star štirideset do petinštirideset let, in nam je dal v posebno težkih slučajih več kakor enkrat dokaz srčnosti in pričužnosti duha.«

»In vi pravite,« vpraša Monte Cristo, »da se je zgodilo to leta...«

»1829,« gospod grof.

»V katerem mesecu?«

»V juniju.«

»V začetku ali na koncu junija?«

»Bilo je tretjega junija zvečer.«

»O,« pravi Monte Cristo, »tretjega junija leta 1829... Prav, nadaljujte!«

»Torej pri Caderousse sem hotel iskati zavetja; ker navadno nismo hodili v hišo nikdar skozi vrata, ki so vodila v njo s ceste, to pot, ko mi je bilo še zlasti mnogo na tem, da ostanem skrit, nisem maral delati izjeme, predelil sem z ro-

kami živ vrtni plot ter se splazil med sključenimi oljkovimi in posušeni figovimi drevesi do ograjenega prostora, kjer sem spal že več kakor jedno noč prav tako dobro kakor v postelji, kajti bal sem se, da bi Caderousse ne imel v pritličnem salonu kakega popotnika. Ta ograjeni prostor je bil ločen od pritličnega salona pravzaprav samo z deskami, in tu smo se lahko skrili ter čakali ugodnega hipa, da smo javili sosedom svojo prisotnost. Od tod nam je bilo lahko pregledati, ne da bi nas mogel kdo opaziti, celo spodnjo dvorano. Če je bil Caderousse sam, sem mu hotel javiti svoj prihod, nadaljevati južino, ki so jo prekinili carinski uradniki, in izrabiti bližajočo se navihito v to, da se vrnem na breg Rhône in izvem, kaj se je zgodilo z barko in z onimi, ki so jo vodili. Splezal sem na prostor, s katerega je bilo videti v krčmo, in spoznal, da moram ostati zunaj, kajti isti hip je vstopil v dvorano Caderousse s tujim človekom.

»Bil sem tiho in poslušal, ne morda zato, da bi izvedel skrivnosti svojega krčmarja, ampak, ker drugate nisem mogel; sicer se je pa zgodilo to že večkrat.

»Mož, ki je prišel s Caderousseom, je bil v južni Franciji najbrže tuj: bil je jeden izmed onih tujih trgovcev, ki prihajajo na sejm v Beaucuire, da kupčujejo z dragim kamenjem in nakitono, in stržijo na tem sejmu, ki traja jeden mesec in ga obiščejo kupci in prodajalci iz vseh evropskih dežel, večkrat za sto do stoipadeset tisoč frankov blaga.

»Caderousse je vstopil hlastno in prvi.

»Nato pokliče, vidé, da je spodnja soba prazna in jo straži samo njegov pes, svojo ženo.

»He, Carconte,« pravi, »vrli svečenik naju ni goljufal; demant je bil dober.«

»Vesel vsiklik se začuje, in isti hip zaškripljejo stopnice pod koraki, težkimi vsled bolezní in slabotnosti.

»Kaj praviš?« vpraša žena, blede bolj kakor bi mogla biti mrtva.

»Pravim, da je bil demant dober, da nama hoče ta gospod, ki je jeden prvih dragotinarjev v Parisu, dati zanj petdeset tisoč frankov. Da bođe prepričan, da imava res pravice demant prodati, zahteva, da mu poveš še ti, kakor sem storil že jaz, na kakšen čuden način je prišel ta demant v najine roke. Toda izvolite sesti, gospod, in ker je tako vroče, vam prinesem kako stvar, da se nekoliko okrepčate.«

»Dragotinar pozorno opazuje notranjost krčme in očitno revščino ljudi, ki mu hočeta predati demant, ki je bil podoben, da je vzet iz naktine skrinjice kakega kneza.

»Govorite, milostiva,« pravi, očitno hoté izrabiti očitnost njenega moža, da bi ji ta ne mogel delati kakih zamjenj in da bi videl, če se njuni povesti strinjata.

»O moj Bog,« pravi žena zgovorno, »to je blagoslov neba, na katerega bi si ne bila upala misliti niti v sanjah. Pomislite, moj ljubi gospod, v letih 1814. in 1815. je občeval moj mož z nekim Edmondom Dantesom; ta ubogi dečko, na katerega je Caderousse že čisto pozabil, kljub temu ni pozabil nanj, ampak mu je umiraje zapustil demant, katerega ste videli.«

»Toda kako je prišel on do tega demanta?« vpraša dragotinar. »Ali ga je imel morda, še predno so ga vjeli?«

»Ne, gospod,« odvrne žena, »ampak kakor se mi zdi, se je seznanil v ječi z nekim zelo bogatim Angležem in mu stregel, ko je ta nevarno obolel, prav kakor svojemu lastnemu bratu. Ko so Angleža oprostili, je zapustil ubogemu Dantesu ta demant, in ta, ki ni bil tako srečen kakor oni ter je umrl v ječi, ga je umiraje zapustil nama ter je pooblastil dobrega abbeja, naj ga nama izroči, in ta abbe nama ga je prinesel danes dopoldne.«

»To je ista povest,« zmrmra dragotinar, »in končno ne nemogoča, dasi se zdi človekn prvi hip zelo neverjetna. Torej je določiti samo še ceno.«

se varujejo sladkih zapeljivcev ter naj jim kar nič ne verujejo. Ta bi bila lepa, da bi se usedli kje klerikalci v kako društvo ter dobili tako v roke nekaj, kar se drugi s težavo spravili v življenje.

Apelujemo na rodoljube, naj po vseh onih krajih, kjer še ni društev, ustanovljajo taka v naprednem duhu. Klerikalci morajo ostati daleč proč od njih! Za gorisko okolico se mora ustanoviti kolikor hitro mogoče nameravana „Zveza“.

Vse nakame klerikalcev moramo korenito odbiti; in položaj je tak, da to prav lahko storimo, ako bomo bdeli ter stori vsak naprednjak svojo dolžnost!

Ostati mora pri tem, da Primorci ne bomo hodili na taka romanja, kakoršno je bilo ono v Maribor; ostati mora pri tem, da se bodo še pritoževali, da „Kršč. soc. zveza“ nima tal na Goriskem! Da je bilo na tistem „shodu“ v Mariboru z Goriskega le par mirenških „oštarjev“ in nikoga drugega, to je častno za goriske Slovence, in ta narodna čast naj nam ostane za večno!

Domače in razne novice.

Pogreb nadškofa in kneza Andreja Jordana. — V Gorici smo takorekoč že navajeni lepih, veličastnih pogrebcev. Med take spada tudi večrjnji pogreb nadškofa in kneza Andreja Jordana. Ob najlepšem vremenu se je vršil ta pogreb. Vsa Gorica je bila na nogah. Najrazličnejši zavodi, društva, ljudske in srednje šole, korporacije itd., vse se je udeležilo res veličastnega pogreba. Umevno samo po sebi, da je bilo navzočih pri takem pogrebu jako obilo duhovnikov. V sprevedu je bil tudi namestnik princ Hoheulohe, 5 škofov: Mahnič, Nagl, Jeglič, Feruglio iz Vičene v Italiji ter Flapp, ki je vodil spreved in daroval mašo-zadušnico v Stolni cerkvi. Nadškofa so nesli po predpisih odkritega v krsti duhovniki v Stolno cerkev, tam so ga pokrili, potem pa ga odpeljali na staro pokopališče k večnemu počitku. Po ulicah, kjer se je vil spreved, so bila prizgane svetilke z belo-črnimi trakovi, črne preproge in zastave so bile na hišah in oknih, cela Gorica je prisostvovala pogrebu priljubljenega nadškofa in kneza.

Služba občinskega zdravnika v Bovcu je sprejel gospod dr. Alojzij Kraigher, rodem iz Postojne. Bovskim občinam je le čestitati, da so si pridobile dobrega zdravnika.

„Pevsko in glasbeno društvo“ naznanja, da se je sporazumno z društvu „Sokol“ in „Narodno Prosveto“ določil red vaj in posamičnih društev. Za redne pevske vaje in društvene koncerte ostane za pevsko in glasbeno društvo kakor dosedaj: Za ženski zbor vsak ponedeljek in četrtek od 6.—7., za moški zbor vsak torek in petek od 8.—9. zvečer.

Da društvo ustreže že večkrat izraženi želji, otvori poleg navedenih rednih vaj še posebne za vežbanje v lažjih in bolj znanih pesmih. Da bodo te pristopne vsem pevcem, se bodo vršile vsak ponedeljek in četrtek od 7.—8. zvečer in vsak četrtek in soboto od 8. naprej; po želji in če se oglasi potrebno šte-

više tudi vsako nedeljo in praznik ob uri, ki se ima še-le določiti. Vabijo se torej vsi go-spodje, ki se žele udeleževati vaj, da se pri-glasijo ali v ponedeljek 16. t. m. ob 7. uri zvečer ali v četrtek 19. t. m. ob 8. uri v društvenih prostorih.

Glede na prilombo starišev gojenk na vadnici opozarjamo ponovno na pevsko in klavirno šolo „pevskega in glasbenega društva“. Vsi gojenci tečaja za gosli ali klavir uživajo tudi pouk v petju po enkrat na teden. Dvoletna vaja v klavirju in petju da gotovo vsaki gojenki trdno podlago za učiteljske. Zato ponovno pozivljamo stariše, naj pravočasno vpišejo svoje otroke v ta zavod.

Poroča. — V nedeljo se je poročil v Opatiji g. dr. Karol Baxa, odvetnik, češki deželni in državni poslanec, z gospodično Amelijo Jurkovičovo, hčerko bivšega župana v Opatiji. Vse najboljše!

Telovadno društvo „Sokol“ naznanja, da so redne vaje vsak ponedeljek, sredo in petek od 8.—10. ure zvečer; za voditelje in že izvežbane telovadce vsak četrtek od 8.—10.; za starejše gospode pa vsako sredo in soboto od 6.—8. ure zvečer.

„Narodna prosveta“ naznanja, da ima redne dramatične vaje vsak torek in soboto od 8.—10. ure zvečer.

Vse laško! — Ves pogreb nadškofa in kneza je imel popolnoma laški značaj. Sicer je igral slučaj svojo ulogo pri vabilih za pogreb, tako da se dobili na municipiju slovensko vabilo, radi česar je bil že nastal vihar v „Corrieru“, ali se je kmalu polegel, ker se je pokazalo, da je bila le pomota. Pa čemu so se tako razgrel? Kaj so se bali, da bo res treba kedaj pošiljati le slov. vabila na municipij? Najbolj neumestno pa je bilo, da je govoril v Stolni cerkvi govor v slovo neki jezuit iz Italije, in sicer le v laškem jeziku. Slovenskega se ni čulo nič, in vendar katerih je bilo več pri pogrebu: ali Slovencev ali Lahov? Spodobilo bi se bilo torej, da se je govorilo tudi slovensko! Toda ne — seveda ne, ker slovenskih duhovnikov sploh ne upoštevajo tudi v cerkvi ne, sami pa se tudi ne ganejo, da bi zahtevali kaj slovenskega ob takih prilikah. So pač najzvestejši hlapci Rima. Hlapci v pravem pomenu besede!

Škof Jeglič v Gorici. — Med škofi za pogrebom pok. nadškofa Jordana je bil tudi ljubljanski Bonaventura. Vsa mestna inteli-penca raznih narodnostij je bila pozorna nanj, vse je hotelo videti sramežljivega ljubljanskega škofa. In inteligentni ljudje so ga gledali in so ga tudi videli. Najrazličnejše opazke so padale na račun ubogega Antona Bonaventure, opazke, ki so ga označevale popolnoma natanko, pravi utis je ostal v spominu vsem onim, ki so si hoteli ogle-dati to cerkveno znamenitost!

Imenovanje v finančni stroki. — Davčna kontrolorja Simon Rocco in Josip Sušan sta imenovana davkarjema v IX. činovnem razredu. Davčni oficijal Rudolf Zuna, davčna pristava Oskar Sosič in Andrej Jug so imenovani kontrolorji v X. činovnem razredu. Davčni adjunkt Karol Sgubin je imenovan davčnim

oficijalom v X. činovnem razredu, davčni praktikanti Bogoljub Orbanč, Makso Perko-vič in Ludvik Cluffarin so imenovani davčnimi adjunkti v XI. činovnem razredu.

Odlikovanja. — Cesar je podelil viteški križ Fran Josipovega reda svetovalcu dežel-nega sodišča v Trstu g. Henriku Caza-furi in okrajnemu sodniku v Pazinu, gosp. Rihardu Pistotnigu. Namestnik drž. pravdnika v Trstu g. Ivan Clarici je dobil naslov svetovalca deželnega sodišča; gruntovničar Ivan Sor-mann v Trstu je bil odlikovan z zlatim križ-cem za zasluge s krono.

Finančni svetnik g. Rovis je premeščen v Trst. O njem moremo reči, da je bil nepristrank in pravičen uradnik, ki je spoštoval naš jezik, čeprav ga ni bil prav popolnoma vešč. Naslednik mu bo finančni svetnik Giuseppe Lach, sedaj v Lošnju. Po dobljenih informacijah se tega novega moža kar nič ne moremo veseliti. Sicer je sin slovenskega očeta iz Dutovelj na Krasu, ali to ga nič ne ovira, da je največji nasprotnik slovenskega jezika, katerega ne pozna in noče poznati. Povsodi, kjer je bil, je zaničeval naš slovenski in hrvatski jezik, in se mu očitno regal. Kako bo on vodil nepristransko urad jednega malodane čistega slovenskega okraja? Kako bo vodil komisije? Ali bodo morda županstva njemu na ljubo dopisovala laško ali nemško? Ali bodo člani komisij nemško govorili? — Poleg tega, da ne zna slovenskega, je splošno znano njegovo postopanje z uradniki. Ali se spomni rajnkega davčnega adjunkta Reje? O tem bi gospodu namestniku lahko kaj povedal tudi g. dvorni svetnik Schaffgotsch. — In takega uradnika pošljejo sedaj med Slovence! Mi zahtevamo mirne in pravične uradnike, pred vsem pa v narodnostnem oziru popolnoma strpne. Radi tega ne tiče med nas tak urad-nik kakor je Lach, ki je v narodnostnem oziru na najslabšem glasu. Cesarški urad naj bo kraj za delo in pravico, ne pa za to, da bo v njem in iz njega kdo šikaniral davkopla-čevalce celo v narodnostnem pogledu! Proti temu se moramo odločno braniti ter kličemo na krov vse poklicane faktorje, da storijo proti taki premembi v finančni službi v Gorici vse potrebne korake.

Naslednik nadškofa in kneza Jordana? — Du-najnska „Information“ piše: „Smrtjo kneza in nadškofa Jordana so izgubili cerkev, cesar in država zvestega služabnika. V kratki dobi svojega škofovskega delovanja je deloval po-kojnik na razne strani blagodejno in v narod-nih vprašanjih je bil zmeren. Čim podobnejši mu bo njegov naslednik, tem bolje bo za nad-škofijo. Morda je danes še prezgodaj govoriti o nasledniku pokojnika. Mi hočemo vendar med tem konstatovati, da se od raznih strani govori, da bo Jordanov naslednik tržaški škof dr. Nagl. Ako se potrdi to poročilo, se more nadškofiji na tej izvolitvi le čestitati.“

Mi rečemo na to, da bi bilo tako ime-novanje drzno izzivanje zlasti goriskih Slo-vencev, ki bi bili prvi prizadeti po tem udarcu. Ta Nagl, ki prezira naš narod, ki je uzročil ricmanjsko afero, v kateri je pokazal vso mo-

gočo nadutost, ta nemški Vihing naj bi prišel v našo deželo za ilirskega metropolita! Hvala lepa! In če vendar pride, zadane ob tako brezobziren boj, da ga mora pomesti s površja. — Prečuditi pa se ne moremo čestitanju nad-škofiji od strani lista „Information“! Za to čes-titanje se tudi prav lepo zahvaljujemo.

Umri je v Sovodnjah tamkajšnji vikar Al. Kovarčič, ki je bil dlje časa kaplan na Travniku v Gorici ter nekaj časa pom. katehet na gimnaziju.

Plesne vaje „Goriške slovenske mladine“ prično 15. t. m. v dvorani „Gor. Čitalnice“. Te plesne vaje so bile lani jako dobro obiskane, pa tudi pod dobrim nadzorstvom. Istotako bo brez dvoma tudi letos. Učilo se bode „Česko be-sedo“ in druge moderne plesne. Pričakovati smemo torej za prihodnji predpust lep ples „Gor. slov. mladine“.

Važen sklep seje načelstva Goriškega vinarkega društva v Gorici od dne 6. oktobra t. l.: Kot društveni uradniki (kletarji) pri podružnicah se bodo sprejemali v službo v prvi vrsti go-jenci, kateri so dovršili kmetijsko šolo.

Ker je to v prid bodočnosti marsikate-rega mladeniča in gotovo velike važnosti, zato se tem potom opozarjajo na ta važen sklep.

Župan v Št. Andrežu ne more mirovati, vedno in vedno ruje proti bralnemu in pev-skemu društvu. Spozabil se je tako daleč, da prigovarja starišem, naj ne puščajo deklet v društvo, da se učijo tam le lumparije, le slabo itd. Glede na to moramo reči, da je v društvu vedno lep red ter da se ni bati tam de-kletom nič slabega, nič pohujšljivega. — E-n-e-g-a pa poznamo, kateremu ni varno iz-ročati dekleta; tisti pa ni društvenik, marveč trd nasprotnik društva.

Pričakujemo popravek, v katerem bo zlasti povdarjano, da so pri tistem „enem“ dekleta varna!

Prihodnjič kaj drugega.

Prameščen je na svojo lastno željo iz Gorice v Trident finančni svetnik Abd. Šusteršič.

Ogenj je nastal okoli 11. ure v noči na torek v magazinu prodajalne M. Poveraja na Travniku št. 5. Redarji pod vodstvom g. nadzornika Janežiča so bili hitro na pomoč; odprli so s pomočjo nekaterih pasantov pro-dajalno ter kmalu pogasili ogenj. Zgorelo je nekaj krojaškega blaga, 1 omara itd. Škoda ni velika.

Vsaga ožganega po obrazu so pripeljali v tukajšnjo bolnišnico nekega 21 letnega P. Breščaka s Kanalskega. Ožgan je najbrže od smodnika.

Vojak pobegnil. — V Gradišcu ob Soči je pobegnil lovec Ivan Jaworskij; prideljen je bil vojaški pisarni, pobral je 6000 K ter pobegnil. Bajne ni bežal čez mejo.

Nova odredba poštna uprave. — Avstrijska poštna uprava je uvedla novo vredbo, ki ima namen, da se ne zakasnuje dostavljanje pisem in poštinih pošiljatev. Od meseca oktobra na-prej namreč železniške pošte nadzorujejo upravni uradniki.

„Kako? Ceno?“ pravi Caderousse, ki se je med tem vrnil. „Mislim sem, da hočete dati zanj toliko, kakor sem zahteval?“

„To se pravi,“ odvrne dragotinar, „da sem obljubil zanj štirideset tisoč frankov.“

„Štirideset tisoč!“ vsklikne Carconte. „Za to ceno ga go-tovo ne dava. Abbe nama je rekel, da je vreden brez prstana petdeset tisoč frankov.“

„In kako se je imenoval ta abbe?“ vpraša neutrudljivi vpraševalca.

„Abbe Busoni,“ odvrne žena.

„Torej je bil inozemec?“

„Mislim, da je bil Italijan, doma blizu Mantove.“

„Pokažite mi demant še enkrat,“ pravi dragotinar; „človek sodi drage kamne na prvi pogled sempatja napačno.“

„Caderousse potegne iz svojega žepa majhno škatljico, jo odpre in poda dragotinarju. Pri pogledu na demant, ki je bil lešnikove velikosti, so se zasvetile Carcontine oči lakomnosti, in ta pogled mi je še sedaj pred očmi.“

„In kaj ste mislili k vsemu temu vi, gospod prisuško-valce?“ vpraša Monte-Cristo. „Ali menite, da je bila ta lepa bajka verjetna?“

„Da, Ekscelencia, Caderousse nisem smatral za slabega moža in sem bil prepričan, da ni zmožen, da bi zagrešil kak zločin ali kako tatvino.“

„To je vašemu srcu v večjo čast kakor pa vaši izkuše-nosti, gospod Bertuccio. Ali ste poznali onega Edmonda Dan-tesa, katerega je imenovala Carconte?“

„Ne, Ekscelencia, prej nisem nikdar slišal govoriti o njem in tudi pozneje ga ni imenoval v moji prisotnosti nihče razun abbéja Busonija, ko sem ga videl v jeti v Nimesu.“

„Prav; nadaljujte!“

„Dragotinar vzame prstan, potegne iz žepa majhne je-klene klešče in majhno medeno teltnico, vzame nato kamen s kleščami iz zlatega okvira ter ga steha kar najnatančneje.

„Iti hočem do petinštirideset tisoč frankov,“ pravi, toda niti jednega ne dam več. Sicer pa tudi nisem vzel več denarja s seboj, ker demant ni vreden več kakor toliko.“

„O, na tem ni nič,“ meni Caderousse, „jaz se vrnem z vami v Beaucaire, da mi daste še ostalih pet tisoč frankov.“

„Ne,“ odgovori dragotinar ter mu vrne kamen in prstan, „ne, več ni vreden, in celo ta svota se mi zdi prevelika, ker ima kamen majhno napako, ki sem jo opazil šele zdaj. Toda naj že boče kakor hoče, kar sem enkrat obljubil, tega ne pre-kličem.“

„A pritrdite vsaj demant nazaj v prstan,“ pravi Carconte neprijazno.

„O, takoj,“ pravi dragotinar in to tudi stori.

„Prav, prav, prav,“ reče Caderousse in vtakne škatljico s prstanom zopet v svoj žep, „kupi ga pač kdo drug.“

„Da,“ odvrne dragotinar, „ali kdo drug vam bo delal večje ovire kakor jaz. Kdo drug se ne zadovolji s po-datki, katere sta dala meni, ker ni čisto naravno, da ima mož kakor vi demant, vreden petdeset tisoč frankov; obvesti urade, poiščejo abbéja Busonija, in abbéje, ki podarjajo take demante, je najti težko. V stvar se vmeša justica, vtaknejo vas v ječo, in če se izkaže, da ste nedolžni, če vas v treh ali štirih me-secih izpuste, potem izveste, da se je izgubil prstan v pisarni, ali pa vam vrnejo ponarejen kamen, vreden tri franke, za ka-men, ki je vreden petdeset ali celo petinpetdeset tisoč frankov, katerega kupiti pa ni brez nevarnosti, kar mi morate priznati pač sami, moj dobri mož.“

„Caderousse in njegova žena se vprašujoče spogledata.

„Ne,“ pravi končno Caderousse, „tako bogata še nisva, da bi lahko vrgla od sebe pet tisoč frankov.“

„Kakor hočete, moj ljubi prijatelj,“ odvrne dragotinar, „vendar vidite, da sem prinesel s seboj lep denar.“

„In iz jednega žepa potegne pest, polno zlatov, in jo po-moli krčmarju pred celi, iz drugega zavitek bankovcev.

„V Caderousseovi duši se je očitvidno vršil težek boj. Jasno je bilo, da se mu mala škatljica, ki jo je predeval iz roke v roko, ne zdi vredna velikanske svote, ki je začarala njegove oči.

„Obrne se k svoji ženi.

„Kaj praviš ti?“ jo vpraša čisto tiho.

„Daj, daj,“ pravi ta. „Če se vrne brez demanta v Beau-caire, naju naznani; in, kakor pravi, kdo ve, če je mogoče še kdaj najti abbéja Busonija.“

„Naj torej bode,“ pravi Caderousse, „vzemite demant za petinštirideset tisoč frankov; toda moja žena zahteva k temu že zlato verižico in jaz dve srebri zaponki.“

„Dragotinar potegne iz žepa ploščato škrljico, v katerem je imel spravljeneh več različnih dragotin.

„Tukaj,“ pravi, „pri kupitji nisem skop. Izberita!“

„Žena si izbere verižico, vredno kakih pet louis'd'orov, in mož dve srebri zaponki za petnajst frankov.“

„Upam, da se ne bodete pritoževali,“ pravi dragotinar.

„Abbé je vendar trdil, da je vreden petdeset tisoč fran-kov,“ mrmra Caderousse.

„Torej dajte mi ga vendar! Kakšen strašen človek!“ nadaljuje dragotinar in mu vzame škatljico iz rok. „Najtejem mu petinštirideset tisoč frankov, dvatisočpetsto liber rente, pre-moženje, katero bi imel rad jaz, a še ni zadovoljen.“

„In kje je petinštirideset tisoč frankov?“ vpraša Cade-rousse s surovim glasom.

„Tukaj,“ pravi dragotinar.

„In nasteje mu petnajst tisoč frankov v zlatu in trideset tisoč v bankovcih.

„Dovolite mi, da prižgem najprej svetilko,“ pravi Car-conte; „precej temno je že in lahko bi se zmotili.“

„Res je napočila tekom teh pogajanj noč in zajedno z njo nevihta, ki je pretifa že kake pol ure. Čulo se je votlo bobnenje daljnega groma; toda zdelo se je, da tega niso opa-

Prošt Faidutti — škof v Trstu? — Govori se in piše, da postane gorški prošt dr. Faidutti škof v Trstu. To je prav mogoče. Za nadškofa je še premlad, zato ga utegnejo poslati v Trst. Faidutti je bil, ko je šlo za imenovanje škofa v Tridentu, na drugem mestu; za Trst pride menda na prvo. V Trstu ga sprejmejo brez dvoma z odprtimi rokami. Ker zna slovensko, poreče vlada, pri kateri je na dobrem glasu, da je kvalifikovan za to mesto vsestransko dobro; to še toliko bolj, ker gotovo ne krene na druga pota, marveč bo hodil po Naglovih! Tako utegne torej ostati vse laško in nemško po škofijah v naših deželah. — „Slov. Nar.“ meni, naj bi se skupno zavzeli za to, da pride za nadškofa kak pošten Slovenec. V prvi vrsti bi moral slovenski duhovščina delati na to, ali ker je molčala pri imenovanju za Trst in pozneje za Gorico, je naše posestno stanje na teh dveh krajih že pri koncu, in bržčas potečejo desetletja in desetletja, predno bo zopet kak Slovan škof v Poreču, Trstu ali Gorici. Tudi sedaj se ne zganejo, zato se tudi od druge strani ni mogoče boriti uspešno v označenem smislu. Slovenska duhovščina največ po svoji krivdi nima nič več veljave, zato bodo odslej škofje, kanoniki itd. tujci, slov. duhovniki pa kaplani in vikarji ter politični priganjanci; višje se ne pospejo več med nami.

Umrl je, kakor se nam poroča, v Trstu dr. Bressan, znani razlastitveni komisar, s katerim se peča jedna Gabrštekovi interpelaciji.

Pevsko in tamburaško društvo „Št. Andrež“ v Št. Andrežu je imelo svoj ustanovni občni zbor dne 1. oktobra t. l. ob precejšnji udeležbi. Predsednikom je izbran G. Jožef N a n u t, tamkajšnji posetnik in trgovec.

Kinematograf. — Kinematograf Spina, ki daje predstave v tukajšnjem gledališču, je res vreden, da si ga občinstvo ogleda. Predstave so lepe, različne, zanimive vsebine; slike so mirne ter se nič ne tresejo.

Razširjenje kolodvora v Krminu. — V soboto se je vršil komisijonelni ogled pod vodstvom namestništvenga svetnika Fabianija na postaji v Krminu. Glede na velik promet v Krminu hočejo kolodvor izdatno povečati.

Razsajal je neki Al. Droč iz Št. Petra, ko je bil nekoliko vinjen v hiši št. 18. v ulici Sv. Antona. Nekega Guština je ta tako razjezilo, da je šel za Dročem ter ga nabil, da je padel na tla. Mestni redar Quenzatti je dal peljati Droča v bolnišnico. Guština so onadili sodnji.

Železniški most pri Solkanu je sedaj osvojen vseh odrov in vseh priprav ter ga je mogoče obkroževati v vsej impenoznosti.

Zimski kurzi za stavbne obrtnike na c. kr. umetno obrtni strokovni šoli v Ljubljani se prične, kakor se nam poroča, v petek dne 3. novembra.

Tem kurzom je namen, pomočnikom (in eventualno tudi mojstrom) zidarskega, tesarskega in kamnoseškega obrta podajati ono znanje in one spretnosti, ki so podlaga za boljše in uspešnejše izvrševanje teh obrtov. Osobito pa imajo kurzi tudi še namen, pri-

pravljati pomočnike za zakonito predpisane mojstrske izpite v stavbnih obrtih.

Zimski kurzi se za vsakega izmed navedenih obrtov dele v dva tečaja, ki trajata vselej po 5 mesecev in se pričneta 3. novembra, končata pa 31. marca.

Poleg računstva in prirodoznanja se poučujejo v kurzihi vsi oni stavbno-tehniški predmeti, ki so v dosego označenega smotra potrebni.

Pomočniki in mojstri, ki se iz enega ali drugega vzroka ne morejo vdeležiti pouka v vseh predpisanih predmetih, in ki žele svoje znanje izpopolniti le v nekaterih točkah, se sprejemajo kot izredni učenci (hospitantje), dokler je kaj prostora na razpolago.

Pouk je brezplačen, pač pa je pri vstopu odšteti vpisnino 8 kron, za katero pa obiskovalci dobivajo vse risarske potrebščine brezplačno od zavoda.

Obiskovalci kurzov morejo dobiti ustanove v mesečnih zneskih od 20 do 40 kron.

Za vstop je treba prosilcu dokazati, da je star 18 let in da se je izučil zidarskega, tesarskega ali kamnoseškega obrta. Prednost imajo prosilci, ki so dovršili kako obrtno nadaljevalno šolo. Na take se tudi pri oddaji ustanov najprej ozira.

Zglasila za vstop se sprejemajo v drugi polovici meseca oktobra pri ravnateljstvu šole.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela dne 27. septembra 1905. svojo 164. vodstveno sejo v družbinih prostorih „Narodnega doma“. — Temeljito se je razpravljalo vprašanje o nameravani ljudski šoli v Št. Jakobu v Rožu. Sklenilo se je otvoriti paralelko v 1. razredu družbine dekliške šole pri sv. Jakobu v Trstu, v katero se najamejo posebni prostori. Tudi se je sklenilo, da se čisti dobiček podružničnih veseljc ne more všteti za pokroviteljstvo, ker bi to nasprotovalo smislu družbinih pravil (§ 4 b). Na novo kreirano drugo vrtnarično mesto na Savi se je imenovala gđ. Ivanka Kastelčeva iz Ljubljane; za tudi novo otvorenji vrtec na Jesenicah pa gđ. Valentina Malijeva iz Trčiča. Potem, ko so se rešila še nekatera upravná vprašanja, postavilo se je na dnevni red prihodnje seje poročilo o ustanovitvi preskrbninskega zaklada za družbino posvetno učiteljstvo.

Razgled po svetu.

Ogrska. — Vodstvo koalicije je sklenilo, da bo proti odgodenju državnega zbora samo protestiralo, sicer pa se ne bo ustavljalo. Imenovanje Fejervaryjevega ministerstva se razglasi 12. t. m. Obenem izide manifest, v katerem bo povedano, zakaj je bil cesar primoran novič izročiti Fejervaryju vladu. Seja 10. t. m. je bila zelo kratka. Ministri niso prišli. Fejervary je poslal kraljevo pismo, s katerim je odgođen državni zbor do 19. decembra t. l. Med čitanjem je prišlo do velike razburjenosti. Barabas je protestiral proti kraljevemu pismu, Andrássy je utemeljeval svoj predlog, naj se Fe-

jervaryjevo ministerstvo obtoži. Predlog je bil sprejet soglasno.

Državnozborska dopolnilna volitev na Koroškem. — Pri dopolni volitvi v kmetskih občinah Velikovec-Celovec je zmagal nemški kandidat Fr. Seifritz.

Na Ruskom. — V židovskem oddelku v Varšavi je prišlo 7. t. m. do krvavih spopadov med delavci in med neko tolpo, ki se je hotela maščevati nad tovariši, ki so na sumu vohunstva. Ob tej priliki so bile tri osebe ubite, štiri so bile težko, osem pa lahko ranjenih.

„Voss. Zeitung“ poroča z Dunaja, da bo Witte imenovan ministrom notranjih stvari. Istočasno se izvrše razne spremembe v upravi. Odslovljenih bo več guvernerjev, in v mestih, kjer je bilo proglašeno vojno stanje, bo isto odpravljeno.

Anglaško-francoska zveza proti Nemčiji. — „Matin“ je prinesel razkritje bivšega ministra zunanjih zadev Delcasseja. Kakor znano, je Delcasse odstopil zaradi napetosti, ki je nastala med Francijo in Nemčijo zaradi Maroka. V seji ministrskega sveta pa je izpovedal na dan odstopa, da je Anglija izjavila francoski vladi, da jo hoče podpirati do skrajnosti, ako bi bila Francija nepričakovano napadena. Anglija se je celo ponudila, da mobilizuje svoje brodogradilne, zasede kanal Cesarja Viljema ter izkrci 100.000 mož v Šlezvik-Holštajnu. To razkritje je v Berlinu napravilo uničujoč vtisk, ker Nemčija spoznava, da nima v celi Evropi prijatelja.

Hiše za delavce. — Na Dunaju so sezidali hišo za stanovanje neporočenih delavcev. V njej bo lahko stanovalo 544 delavcev proti plači 60 v na dan.

Smetanovo „Prodano nevesto“ so peli te dni prvič v našem jeziku v Milanu.

Ves občinski odbor odgotal v Ameriko. — Iz Lvova poročajo: V neki občini pri Grobeku so se izselili vsi člani občinskega sveta v Ameriko. Namestništvo je moralo poslati tja vladnega komisarja, da vodi občinske posle.

Občni zbor „podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi“ se bo vršil v soboto dne 14. oktobra t. l. ob 7. uri zvečer v restavraciji „Mercur“ v Pragi.

Prevoz ruskih vojnih ujetnikov na Rusko. — Ruska vlada je sklenila, da prepelje ruske vojne ujetnike na ruskih ladjah v Vladivostok, od tam pa po železnici v domovino.

Rusija. — V Moskvi so veliki nemiri. Vojaštvo strelja na množice. — V Tiflisu so eksplodirale bombe na več krajih. Ranjenih je več oseb. — V Libi so našli tajno tiskarno, kjer so konfiskovali mnogo revolucionarnih spisov in oklicev.

16-letni morilec. — V Kremsu je umoril 16-letni Fr. Tenzel 25-letno pekovo hčer Amberger ter potem oropal stanovanje.

Za splošno volilno pravico je demonstrirala v Pragi ob otvoritvi deželnega zbora na tisoče in tisoče broječa množica. Vse se je izvršilo popolnoma v miru.

Na Reki je umrl Andrija Valušnič, 88 let star, hrvaški rodoljub, bivši narodni zastopnik v hrvaškem saboru.

Proti militarizmu. — Policijski prefekt v Parizu je ujel več oseb, ki so plakatirale pozive, naperjene proti militarizmu. Zaprli so 5 oseb.

Jezikovno vprašanje v Dalmaciji. — V soboto je minister za notranje stvari grof Bylandt Rheidt vsprejel dalmatinske državne poslanece, ki so ministra prosili, naj reši jezikovno vprašanje v Dalmaciji, na način, da bo isti odgovarjal potrebam prebivalstva. Minister je izjavil, da bo ta stvar kmalo rešena!

Gradnja novega ruskega brodogradilnice. — Iz Londona poročajo, da poveri Rusija gradnjo vseh novih vojnih ladij inozemskim ladijedelnicam, izključujoč so pa nemške.

O splošni volilni pravici. — Poslanec Prade je objavil razpravo o splošni volilni pravici, kjer navaja, da je bilo pri ljudskem štetju leta 1900. nad 24 let starih moških v Avstriji pri Nemcih 2.413.906, pri Čehih 1.388.576, pri Poljaki 912.118, pri Madžarih 766.008, pri Slovencih 283.584, pri Hrvatih in Srbih 167.822, pri Italijanih 172.559, pri Rumunih 44.076 in pri Madžarih 2035. — Avstrijski Slovani inajo potemtakem 1.104.202 volilca več kot Nemci.

Vožnja v zrakoplovu. — V nedeljo sta se vspela z zrakoplovom na Dunaju dr. Drapčinski in nadporočnik Hofory. Zrakoplov se je dvigal severovzhodno ter je dosegel višino 3300 m. Temperatura je znašala 7,4 stopinj pod ničlo. V požunski županiji sta se spustila na tla popolnoma srečno. Vožnja je bila ugodna in brez neprilike.

Škof Nakič proti glagolici. — Splitski škof Nakič pošilja duhovnike, ki niso glagoljasi, v take fare, kjer se je od pamtveka pela masa v staroslovenskem jeziku, duhovnike glagoljase pošilja pa tje, kjer vlada latinščina. Seveda ti slednji morajo tam peti maso latinsko. Tako se latinizuje v splitki škofiji — ad majorem Dei gloriam!

Premije borilcem proti jetiki. — Mednarodni kongres proti jetiki v Parizu je podelil zlato kolajno za zasluge v borbi proti jetiki profesorju R. Kochu in Pavlu Baouardelu, srebrne kolajne pa profesorjem Bangu v Kopenhagenu, Biggsu v New Yorku, Broadbentu v Londonu in Schrötterju na Dunaju. — Kolajne torej že imamo, ali pripomočka proti jetiki najbrže še ne bo tako kmalu!

V Olomucu je imelo 8. t. m. pet polkov „bereitschaft“. Ker je vlada prepovedala nameravani tabor, je bil v „Narodnem domu“ shod, na katerem je bilo sklenjeno, da je takoj začeti najbrezobzirnejši politični in gospodarski boj proti Nemcem. Popoldne je na raznih krajih prišlo do bojev, pri katerih je bilo več oseb ranjenih.

O grško-romunskem sporu. — Meseca maja t. l. je po nasvetu romunskega odposlanca v Carigradu, Aleksandra Lăhovarya, izdal Sultan irade (ukaz), s katerim je priznal romunsko narodnost v Turški. S tem je Sultan Romunom v Turški priznal pravico, da si smejo osnovati svoje lastne šole in imeti svoje cerkve. Število Romunov ali Kucovlahov ni natančno določeno. (Dalje prih.)

zili niti dragotinar, niti Caderousse, niti njegova žena. Vse tri je imel v oblasti demon dobičkaželjnosti.

„Meni samemu se je zdelo, ko sem gledal vse to zlato in vse te bankovce, da sem zaračan. Mislim, da sanjam, in čutil sem se priklenjenega na svoj prostor, kakor se dogaja to v sanjah.“

„Caderousse prešteje denar še enkrat ter ga da nato svoji ženi, ki ga tudi prešteje večkrat zaporedoma.“

„Med tem je držal dragotinar demant v svitu luči, da se je bliskal, in ob teh bliskih vsi trije pozabijo bliske, ki zdaj-pazdaj razsvetlijo okna.“

„Torej ali je prav?“ vpraša končno dragotinar.

„Da,“ pravi Caderousse; daj mi listino in poišči mi možnjo, Carconte!“

„Carco: stopi k omari, iz katere vzame staro usnjato listino in možnjo, v kateri so bili dva ali trije novci po šest liber, najbrže vsa gotovina tega revnega gospodarstva. Nekaj starih, mastnih papirjev, ki so bili v listnici, je napravilo prostor bankovcem, in zlato je prišlo v možnjo.“

„Tako,“ pravi Caderousse, „ali hočete z nama večerjati? Postreževa vam rada, dasi bi nama bilo lahko plačali precej več.“

„Hvala,“ odvrne dragotinar, „gotovo je že pozno, in biteti moram, da se vrnem v Beaucaire, kajti če izostanem predolgo, se bode žena bala za me.“ Pogleda na uro. „Vraga,“ vsklikne, „skoro devet, pred polnočjo ne morem dospeti v Beaucaire; z Bogom, moja ljuba otroka! Če se oglasi pri vama še kak abbé Busoni, se me spomnita.“

„V osmih dneh vas ne bode več v Beaucairen,“ pravi Caderousse, „kajti prihodnji teden se sejim konča.“

„O, to nič ne škoduje; če imate na prodaj demante, mi pišite v Paris. Moj naslov je: Gospod Joannès, Palais-Royal, galerie de Pierre, števil. 45. Če bode vredno truda, se takoj napravim na pot in pridem semkaj.“

„V tem hipu se zablika tako močno, da luč svetilke čisto potemni, in blisku sledi grom.“

„O, o,“ pravi Caderousse, „iti hočete v tej nevihti?“

„O, groma se ne bojim,“ pravi dragotinar.

„In roparjev tudi ne?“ vpraša Carconte. „Ob času sejmov pot ni nikdar čisto varna.“

„O, kar se tiče roparjev,“ Joannès, „nam za nje pripravljeno to-le.“

„In iz žepa potegne dve majhni, nabasani pistoli.“

„To,“ pravi, „so psi, ki lajajo in grizejo zajedno. To je za prva dva, ki bi dobila poželjenje po vašem demantu, oče Caderousse.“

„Caderousse in njegova žena se temno spogledata. Zdelo se je, da je prišla obema naenkrat na misel nekaj strašnega.“

„Torej srečno pot!“ pravi Caderousse.

„Hvala!“ odvrne dragotinar, vzame svojo palico, ki jo je naslonil na staro škrinjo, in odide. Isti hip, ko se odpro vrata, zapiha v sobo s tako silo, da svetilka skoraj ugasne.

„O,“ pravi, „to je pa zelo ljubezno vreme, in v njem moram iti dve milj daleč!“

„Ostanite,“ pravi Caderousse, „in prenočite tukaj.“

„Da, ostanite tukaj,“ pristavi Carconte s trepetajočim glasom; „dobro vam hočeva postreči.“

„Ne, ne, vrniti se moram v Beaucaire še nocoj. Z Bogom!“

„Caderousse gre počasi k vratom.“

„Vidite ni niti neba, niti zemlje,“ pravi dragotinar že zunaj. „Ali moram iti bolj na desno ali na levo?“

„Na desno,“ pravi Caderousse, „ne morete se zmotiti; ob cesti je zasajen drevored.“

„Prav, ga že imam,“ odvrne glas, že precej oddaljen.

„Zapri vendar vrata!“ pravi Carconte. „Če grmi, nimam rada odprtih vrat.“

„In če je denar v hiši, ali ni res?“ pripomni Caderousse in zasuje dvakrat ključ v vrata.

„Vrnivši se, stopi k omari, vzame iz nje možnjo in listino ter prične vnovič šteti.“

„Nikdar se nisem videl takega izraza lakomnosti kakor na teh dveh obrazih, ki jih je motno razsvetljevala luč. Zlasti obraz žene je bil ostuden; njeno navadno mrzlično trepetanje se je podvojilo, njen blede obraz je bil čisto mrtvaški, njene globoke oči so žarele.“

„Zakaj vendar,“ vpraša ona z zamolklim glasom, „si mu ponudil, naj spi tukaj?“

„Toda,“ odvrne Caderousse trepetaje, „ker bi se mu potem ne bilo treba vračati v Beaucaire.“

„O,“ pravi žena z nepopisnim izrazom, „mislim, da se je zgodilo to iz nekega drugega vzroča.“

„Žena, žena,“ krikne Caderousse, „kako ti more priti na misel kaj takega, in če ti pride, zakaj ne obrziš tega za se?“ „To je vse jedno,“ pravi Carconte, ko trenotek molčita: „a ti nisi nikak mož.“

„Toda zakaj?“ vpraša Caderousse.

„Če bi bil ti mož, bi se on ne bil napravil nazaj na pot v Beaucaire.“

„Žena!“

„Ali bi vsaj ne dospel v Beaucaire.“

„Žena!“

„Česta napravi ovinek, katerega mora prehoditi, dočim je pot ob kanalu ravna.“

„Žena, ti žališ ljubega Boga! Ali čuješ...“

„Res ta hip silno zagrmi, in ves prostor razsvetli zviti, modrikast blisk ter ugasne polagoma, kakor da le nerad zapusti proketo hišo.“

„Jezus!“ pravi Carconte in se prekriža.

„Isti hip prekine molk, poln tesnobe, ki sledi običajno močnemu gromu, trkanje na vrata.“

„Caderousse in njegova žena vstrepeta ter se boječe spogledata.“

„Kdo je?“ zakliče Caderousse, vstane, pograbi denar, ležeč po mizi, skupaj, in ga pokrije z rokami.

(Dalje pride.)

Inkvizicija.

Napisal grof Hoensbroech.

(Dalje.)

Škofovsko inkvizicijo je nadkrilila redovniška inkvizicija, naposled inkvizicija dominikancev. Svrha dominikanskega reda je bila ta: s pridigami širiti vero ter jo braniti pred krivoverci.

Papež Gregor IX. je izročil dominikancem inkvizicijo leta 1235. v področju mesta Milan. Od tega časa je postal dominikanski red red inkvizicije. — Formalno je izročil inkvizicijo v roke dominikancev papež Inocent IV. s svojim breve od 20. okt. 1248. na dominikanca Rajmunda Pennaforta.

Inkvizijske sodnije so bile nedotakljive; bile so neodvisne od posvetnega upliva, bile so skozi in skozi cerkvene sodnije.

Glavna naloga inkvizitorja je bila, da preganja krivoverce in jih sodi. O tem govorijo izrečno papeške bule. Dominikanec-inkvizitor Bernard Guidonis piše na kratko: „Služba inkvizitorja je ta, da uniči brezverstvo; to pa se ne more uničiti, ako se ne iztrebi krivovercev, teh pa tudi ni mogoče iztrebiti, ako se ne iztrebi njihovih braniteljev in zagovornikov“.

Službo inkvizitorja so smatrali za naj-uzvišenejšo in pokrivali so jo z biblijskim plaščem. Sam Bog — tako so govorili — je bil prvi inkvizitor, ko je Adama in Evo iztiril iz raja, vsako važnejšo biblijsko osebo so smatrali za inkvizitorja, kot za azorec za kaznovanje krivovercev. Dominikanec Toma Menghini piše v svojem delu „Sacro Arsenale“, katero je posvetil papežu Inocentu XII., o postanku inkvizitorjev tako-le: „Inkvizitor je bil sam Bog, ko je kaznoval Adama in Evo v raj, inkvizitor je bil patrijarh Jakob, inkvizitor je bil Abimeleh, ki je pokončal Sihem, inkvizitor je bil Savas, David, Jozua, Jehu, Nebukadnezar, Cyro, Juda Makabejec, Janez Krstnik, inkvizitor je bil Jezus Kristus (!), apostol Peter, ki je obsodil na smrt Ananija in njegovo ženo (?), inkvizitor je bil sv. Dominik, inkvizitor je bil Peter Arbuez, inkvizitor je bil Pij V.

Inkvizitor je bil papežev pooblaščenec, ki je sprejel vso svojo oblast neposredno in jednole od papeža. Sami inkvizitorji naglašajo povsodi, v Italiji, v Nemčiji, Belgiji, Francoski, Španski, Portugalski, Angleški, da njihovo pooblastilo izvira edinole od papeža.

Inkvizitorji kot papeževi pooblaščenec so imeli oblast, da urinejo državnim oblastim svoje naloge pod pretnjo cerkvenih kaznij. Take kazni so bile ekskomunikacija, interdikt in suspendiranje.

Zborovanja inkvizicijske sodnije so pričeenjala s „poklicanjem svetaga duha“; pred izrečeno sodbo so molili druge molitve.

Nasproti državi cerkev v inkviziciji ni zavzemala posebnega stališča; tudi tu je naglaševala, da je ona gospodinja, ter da jej je država z vsemi svojimi postavami podvržena. Državne sodnije so bile samo izvršujoči organi inkvizicijskih sodnij. Radi tega so nazivali državo za „papeškega rablja“.

Državne sodnije niso imele pravice prereševati obsodbe, katere je izrekla inkvizicijska sodnija. Država je morala obsodbo slepo izvršiti. Tudi če so sumili, je li pravična inkvizicijska obsodba, ni smela država iskati pojasnila za svoj sum, da ne bi zapadla najtežjim cerkvenim kaznim. Papež Inocent VIII. je odredil leta 1486, da imajo državne ob-

lasti izvajati inkvizicijske obsodbe „brez-pogleda v spise“. Nasproti temu je zahtevala cerkev od države, da živo pazi na krivoverce. Že papež Lucij III. je odredil leta 1184, da imajo državne oblasti preganjati krivoverce pod prisego. Inocent III. je obnovil to naredbo. Leta 1209. je podelil koncil v Avignonu škofom oblast, da morejo prisiliti na prisego s cerkvenimi kaznimi. Ob ti naredbi sta prestali kasneje v kanonsko pravo. Urban IV. je odredil, da ne velja nič noben mestni red, ki posredno ali neposredno ovira inkvizicijo v njenem delovanju.

Posvetni vladarji so se pokoravali zahtevam papeškim z nekó uslužnostjo in postrežljivostjo. Že kralj Oto IV. je obetal dne 22. marca 1209., da bo pomagal z delom iztrebljati krivoverstvo. To obljubo je obnovil cesar Friderik II. dne 12. jul. 1213. papežu Inocentu III., leta 1219. meseca okt. papežu Honoriju IV. Vrh tega je izdal nastopno naredbo: „Mi odrejujemo, da vladarji, konzuli, rektorji, pa naj izvršujejo oni to ali ono službo, prisežejo javno v svrhu obrambe vere, da se bodo trudili iztrebljati krivoverce, katere označi cerkev. Ako ne prisežejo, ne morejo biti niti vladarji, niti konzuli, niti kaj podobnega, njihove sodbe pa proglašamo za brezveljavne. Ako zanemari kateri vladar, kljub pozivu in opominu od strani cerkve, svojo deželo čiščenja pred krivoverci, izročimo njegovo deželo po preteku jednega leta računajoč od dneva opomina katoliškemu vladarjem; kadar ti iztrebijo krivoverce, naj si jo pridržijo ter naj v njej čuvajo čisto vero“.

Cesarjev vzgled je uplival tudi na druge. Mnoga mesta so prisegla, da bodo po svojem mestnem redu podpirala inkvizicijo. Druge posvetne oblasti so tudi slično prisegale. Španski kralj je prisegel prej nego je zasedel prestol; obnovil je prisego vsakokrat, ko je prisostvoval „avtodafe“-ju.

(Pride še.)

Ruski pisatelji v nemščini.

Grof Lev. Tolstoj.

1. Die Kosaken.
2. Sewastopol.
3. Zwei Husaren. Erzählungen eines Markörs.
4. Geld.
5. Der Tod. — Drei Todesarten. — Der Tod des Ivan Ilitsch. — Der Leinwandmesser.
6. Albert. — Luzern. — Die Dekabristen.
7. Soldatengeschichten aus dem Kaukasus.
8. Polikuschka.
9. Unsere Armen und Elenden.
10. Die Kreutzer Sonate.
11. Herr und Knecht.
12. Die Auferstehung der Hölle.
13. Ueber Gott und Christentum. (Gedanken über Gott. — Leben und Lehre Jesu. — Wie soll man das Evangelium lesen und worin besteht sein Wesen?)
14. Die sexuelle Frage.
15. Jermak und andere Geschichten.
16. Ivan der Dummkopf.
17. Die Sklaverei unserer Zeit.
18. Grausame Genüsse.
19. Meine ersten Erinnerungen.
20. Christentum und Vaterlandsiebe.
21. Leben und Tod.
22. Stadt- und Landleben.
23. Was ist die Kunst?

Maksim Gorki.

1. Tschelkasch. — Bolezy — Lied vom Falken.
2. Blaue Funken. — Grossvater Archipp u. Ljonka.
3. Kain und Artem. — Jemeljan Pilay.
4. Ehemalige Leute.

5. Das Opfer der Langweile. — Die Sonne der Kerkerlinge — Der rote Waska.
6. Freunde. — In der Steppe u. a.
7. Malwa.
8. Sasubrina. — Ausfahrt — Das Lied vom Sturmvolgel — Einmal im Herbst — Die Holzflösser.
9. Warenka Olessow.
10. Der Landstreicher.
11. Ein Verbrechen.
12. Konowalow.
13. Der rote Waska.
14. Das Ehepaar Orlow.

Anton Cehov.

1. Sünde und andere Geschichten.
2. Ein Glücklicher und andere Gesch.
3. Eine gottgefällige Anstalt.
4. Eine Kunstliebende Frau und andere Geschichten.

Vsevolod Garšin.

1. Die Bären. (ilustrovano).
2. Ein kleines Gespräch und andere Novellen.

N. M. Karamzin.

1. Paris in der Revolution.
2. Reisebriefe aus Deutschland.

Grof V. A. Sologub.

1. Die Pflögetochter.
2. Vornehme Welt.

Novo izdanje. Izvirna cena 1 marko (K 120). — prodaja

le po 90 vin.

Slovanska knjigarna
A. GABRŠČEK v Gorici.

„Narodni kolek“
koleke, poštne znamke in vse
poštne vrednostnice prodaja
knjigarna
A. GABRŠČEK.

Jurist, išče službe

vešč slovenske in nemške stenografije

najraje v odvetniški pisarni.
Ponudbe uljudno prosi do 20. oktobra na naslov: Rado Novak, Dunaj XVIII. Zimmermangasse 24 I/7.

Gorica * Gorica Hôtel

„pri zlatem jellenu“

v trgovskem središču nasproti nadškofijski palači. — Sobe za prenočišča po zmernih cenah. — Velik jedilni salon, poleg stekleni salon s teraso. — V poletnem času prijeten vrt z verando. — Sobe za klube, društva, za sklenjene družbe. — Izborna kuhinja. Domača in pluja vina. Izvirno pilzensko »prazdroj«-pivo.

Razglas.

To jesen se bodo oddajala na slov. odd. deželne kmetijske šole v Gorici kmetovalcem z Goriškega cepljena sadna drevesa po naslednjih cenah: jablane, hruške, češplje in ringloti po 30 vin., breskve po 40 v., orehi 2½ m viski po 30 v.

Naročila na dopisnici je doposlati vodstvu do 15. novembra t. l. Razdelitev se vrši v razmerju s številom drevesc in prosilcev. Svoječasno obvesti vodstvo vsakega naročnika z dopisnico, kedaj naj pride po drevesca in koliko jih dobi od vsake vrste.

Na prodaj ima tudi kakih 20 tisoč bilf Portalis in Monticolo sto po 2 kroni, nekaj cepljenih trt karmeneta, gros vidoura, refoška in grganijef po 20 v. in divjih kostanjef po 40 v.

„Goriško vinarsko društvo“

(vpisana zadruga z omejeno zavezo)

v Gorici

ima v svojih zalogah in prodaja

naravna in pristna vina

z Brd, z Vipavskega in Krasa.

Razpošilja na vse kraje od 56 litrov dalje.

Uzorce vin pošilja na zahtevo. Gene zmerne, postrežba točna in reelna.

Sedež društva: Gorica, ulica Barzellini 22.

Največja zaloga slik

v modernih in antičnih okvirjih. — umetniške vrednosti. — Slike prvih slovanskih slikarjev. — Nabožne slike slovečih slikarjev. — francoske, angleške in amerikanske gravure velike umetniške vrednosti v okvirjih po želji odjemnikov.

Razstava slik v I. nadstropju, v prostorih tiskarne.

Knjigarna in trgovina z umetninami

A. Gabršček v Gorici.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štorkljevo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvirna steklenica tega olja naravnorne barve po K 140, bele barve K 2. Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nerazviti in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedcem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času v gotovostjo vse kostno bolezn, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegijske, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolni steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim č. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijska pijača iz kine in železa

najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ene steklenica stane 1 krono 80 vinarjev.

Obtrati ob tem izvrstno uspevajo in ne trpe
na motenju prebavljanja.

Se obnaša izvrstno ob bljuvanju,
črevesnem kataru, driski itd.

Priporoča jo na tisoče domačih in inozemskih
zdravnikov.

**moka za
otroke**

**Najboljše živilo za zdrave
in naželenen bolne otroke.**

Naprodaj po lekarnah in drogerijah.

Tvornica diet. živil

R. KUFKE

Dunaj 1, in Bergedorf—Hamburg.

F. Podberšič,

avtoriz. kamnoseški mojster, Gorica, Tržaška ulica št. 17.

— Priporoča —

se slavnemu občinstvu za bližajoči se vseh vernih duš dan

svojo bogato zalogo

različnih nagrobnih spomenikov, bodisi priprostitih ali finih
iz kraškega kamna najboljše vrste za 15 K in više.

Sprejema in izdeluje vsakovrstne kamne
sestke in v strgarsko stroko spadajoča
dela po prav zmernej cenah.

Prva konsumna zaloga olja

Henrik Curiel

Tekališče Jos. Verdi 42. GORICA Tekališče Jos. Verdi 42.

Specialiteta oljkega olja

Jedilno olje

po 28 kr.

Srednje vrste	à	32	kr.	liter
fine	"	36	"	"
iz Istre	"	40	"	"
" Corfu	"	48	"	"
" Bari	"	56	"	"
" Molfette	"	64	"	"
" Provence	"	72	"	"
" Monte	"	80	"	"
" S. Angelo	"	80	"	"
" Luke	"	96	"	"

Sprejemajo se naročila v posodah od 5,
10, 15 litrov, katere se prepusti stranki, dokler
jih rabi.

Brezplačno pošiljanje na dom.

Anton Krušič

krojaški mojster in trgovec
v Gorici

takališče Josipa Verdi št. 33.
in tekališče Frana Josipa št. 35.

— izdeluje —

vsakovrstne obleke po
najnovšem kroju in
po želji g. naročnikov.

Z zalogi ima ravnokar dospelo sveže
avstrijsko in angleško

**raznovidno fino blago
za jesensko in zimsko dobo.**

Zaloga izgotovljenih oblek, površnikov
havelokov, zimskih sukenj itd.

A. vd. Berini - Gorica

Šolska ulica št. 12

velika zaloga oljkega olja

prve vrste

najboljših vrst iz Istre, Dalmacije, Molfette, Bari in Nice
s prodajo na drobno in debelo.

Prodaja na drobno: K — 56, — 64, — 72, — 80, — 88,
— 96, 1-12, 1-20, 1-36, 1-44, 1-60, 1-80, 2-

Na debelo cene ugodne.

Pošilja poštne prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do
popolne uporabe olja; po uporabi se spet zamenja s polno

Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč.

Cene zmerne.

Štampilje iz kavčuka

vseh velikostij in oblik kakor tudi v obliki
žepne ure, medaljona, svinčnika, z datumom
itd. za zasebnike, društva, urade, banke, sa-
mostojne tiskarne iz kavčuka z odnosnimi
stroji itd.

Naročila sprejema

„Goriška Tiskarna“ A. Gbrščeka

v Gorici, Gosposka ulica št. 7.

Uzorci štampilj so na razpolago.

5 kron in še več zasluzka na dan.

Družba za domača dela in strojev za pletenje.

Iščejo se osebe obojega
spola za pletenje na našem
stroju. Lahko in hitro delo
skozi celo leto. Ni treba
nobelih znanostij. Se ne
gleda na oddaljenost in delo
prodajamo mi.

Družba za domača dela in strojev za
pletenje **Tomaž H. Whittick & Co — Praga**
trg sv. Petra 7. I. 434. — Trst, ul. Campa-
nile 13—434.

Odlikovana pekarija in sladčičarna.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu v (lastni hiši.)

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte itd.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mno-
gobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo
po jako zmernej cenah.

Prodaja tudi različne moke.

Andrej Fajt

pekovski mojster

v Gorici Corso Franc. Gus. št. 2.

filijalka v isti ulici št. 20.

Sprejemajo naročila vsakovrstnega
peciva, tudi najfinejšega, za nove
maše in godove, kolače za bir-
mance, poroke itd. Vsa naročila
izvršuje točno in natančno po želji
naročnikov.

Ima tudi na prodaj različne moke,
fino pecivo, fina vina in likerje
po zmernej cenah.

Za veliko noč priporoča goriške
pince, potlice itd.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga

z neomejenim jamstvom v Gorici.
v svojem „Trgovskem Domu.“
TELEFON ŠT. 80.

Hranilne vloge obrestuje po 4½%, — večje, stalno naložene najmanj na jedno
leto, po dogovoru — Sprejema hranilne knjizice drugih zavodov brez iz-
gube obresti. — Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posejila daje na poročilo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali
mesečnih obrokih, — proti vključbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje
adruzniki vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih
letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 31. decembra 1904:

Delež: a) podpisani K 1.058.400—
b) vplašani 319.684—
Dana posejila 1.900.302—
Vloge 1.991.340—

Ako hočete zares

kupiti, vedno solidno in lepo blago po primerno nizkih cenah in se ne
pustiti samo radi nizkih cen slepiti, Vam morem s prepričanjem zagotoviti,
da se blagovolite obrniti zaupno, v Vašo popolno zadovoljnost, ob vsaki
potrebi do domače tvrde

J. ZORNIK - Gorica
sedaj Gosposka ulica št. 10.

ki nudi največjo zalogo vedno zadnjih novosti krasnih okraskov za obleke
perila in ovratnice za gospode, solčnikov, dežnikov, svil, modercev, pred-
pasnikov, pasov itd.

— Zaloga vseh potrebščin za g. šivilje in krojače. —

— Zahtevajte pri nakupu —

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „JELEN“.

Varstvena znamka.

Ono je zagamčeno čisto in brez vsake škodljive primesi. Pare izvrstno. Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilo
neškodljivo milo naj dobro pazi da ho imel vsak komad ima „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

Georg Schicht Augsburg a. E. — Največja tovarna te vrste na evropskem ozemlju

Dobiva se povsod!

— Zastopnik: Umberto Bozzini - Gorica, Magistratna ulica. —